

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 19ης Δεκεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Οδηγία 2008/48/ΕΚ – Συμβάσεις καταναλωτικής πίστης – Άρθρο 10, παράγραφος 2 – Πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στη σύμβαση πίστωσης – Συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο – Μη αναφορά συγκεκριμένου ποσοστού του επιτοκίου αυτού – Επιτόκιο το οποίο εκφράζεται με εύρος συντελεστή από 21,5 % έως 22,4 %»

Στην υπόθεση C-290/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Krajský súd v Trnave (περιφερειακό δικαστήριο Τρναβα, Σλοβακία) με απόφαση της 12ης Μαρτίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Απριλίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

RN

κατά

Home Credit Slovakia a.s.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Safjan, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen και N. Jääskinen (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Ricziονά,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την G. Goddin και τον A. Tokár,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβακική.

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2008/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2008, L 133, σ. 66), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/90/ΕΕ της Επιτροπής, της 14ης Νοεμβρίου 2011 (ΕΕ 2011, L 296, σ. 35) (στο εξής: οδηγία 2008/48).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ ενός καταναλωτή, του RN, και της Home Credit Slovakia a.s. (στο εξής: Home Credit), με αντικείμενο σύμβαση καταναλωτικής πίστης συναφθείσα μεταξύ του καταναλωτή και του εν λόγω πιστωτικού ιδρύματος, στο πλαίσιο της οποίας το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο (στο εξής: ΣΕΠΕ) δεν καθορίζεται με αναφορά σε έναν συγκεκριμένο συντελεστή.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 9, 19 και 31 της οδηγίας 2008/48 έχουν ως εξής:
 - «(9) Για να εξασφαλισθεί υψηλό και ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των συμφερόντων όλων των καταναλωτών της Κοινότητας και για να δημιουργηθεί γνήσια εσωτερική αγορά, χρειάζεται πλήρης εναρμόνιση. [...]
 - [...]
 - (19) Για να μπορεί ο καταναλωτής να λαμβάνει την απόφασή του με πλήρη [γνώση] των πραγμάτων, θα πρέπει να του παρέχεται, πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης, επαρκές ενημερωτικό υλικό, το οποίο ο καταναλωτής να έχει τη δυνατότητα να παίρνει μαζί του και να το μελετά, για τους όρους και το κόστος της πίστωσης και για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. Για να εξασφαλισθεί η πληρέστερη δυνατή διαφάνεια και συγκρισιμότητα των προσφορών, αυτή η πληροφόρηση θα πρέπει να περιλαμβάνει ειδικότερα το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο που ισχύει για τη χορήγηση της πίστωσης το οποίο πρέπει να καθορίζεται σε όλη την Κοινότητα με τον ίδιο τρόπο. Δεδομένου ότι το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο μπορεί σ' αυτή τη φάση να υποδεικνύεται μόνο μέσω παραδείγματος, το παράδειγμα αυτό θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό. Επομένως, θα πρέπει να αντιστοιχεί, π.χ., στη μέση διάρκεια και στο συνολικό ποσό της πίστωσης που χορηγείται για το υπό εξέταση είδος σύμβασης πίστωσης και, κατά περίπτωση, στα αγαθά που αγοράζονται. Κατά τον καθορισμό του αντιπροσωπευτικού παραδείγματος, θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η συχνότητα της εμφάνισης ορισμένων ειδών συμβάσεων πίστωσης σε συγκεκριμένη αγορά. Όσον αφορά το χρεωστικό επιτόκιο, την περιοδικότητα των δόσεων και την κεφαλαιοποίηση των τόκων, οι πιστωτικοί φορείς θα πρέπει να χρησιμοποιούν την καθιερωμένη σε αυτούς μέθοδο υπολογισμού της αντίστοιχης καταναλωτικής πίστωσης.
 - [...]
 - (31) Για να είναι σε θέση ο καταναλωτής να γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του στο πλαίσιο της σύμβασης πίστωσης, η σύμβαση θα πρέπει να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής διευκρινίζει ότι η εν λόγω οδηγία έχει ως σκοπό την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών των κανόνων των κρατών μελών που διέπουν τις συμβάσεις πίστωσης με τους καταναλωτές.

5 Το άρθρο 3, στοιχείο θ', της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

θ) “[ΣΕΠΕ]”: το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, εκφραζόμενο ως ετήσιο ποσοστό του συνολικού ποσού της πίστωσης, συμπεριλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του κόστους, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 2».

6 Το άρθρο 4 της οδηγίας 2008/48 αφορά τις τυποποιημένες πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στη διαφήμιση συμβάσεως πιστώσεως. Προβλέπει ότι κάθε διαφήμιση για τις συμβάσεις αυτές, η οποία αναφέρει συγκεκριμένο επιτόκιο ή οποιαδήποτε άλλα αριθμητικά στοιχεία που αφορούν το κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, πρέπει να περιλαμβάνει τυποποιημένες πληροφορίες οι οποίες να παρατίθενται κατά τρόπο σαφή, ευσύνοπτο και εμφανή, με χρήση αντιπροσωπευτικού παραδείγματος. Στις πληροφορίες αυτές, περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, το ΣΕΠΕ.

7 Το άρθρο 10 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στη σύμβαση πίστωσης», προβλέπει στην παράγραφο 2, στοιχείο ζ', τα εξής:

«Η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει, με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο:

[...]

ζ) το [ΣΕΠΕ] και το συνολικό ποσό που πρέπει να πληρώσει ο καταναλωτής, υπολογιζόμενο κατά τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης πίστωσης· πρέπει να αναφέρονται όλα τα τεκμήρια που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του επιτοκίου αυτού».

8 Κατά το άρθρο 19 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υπολογισμός του [ΣΕΠΕ]»:

«1. Το [ΣΕΠΕ], που εξισώνει, σε ετήσια βάση, την παρούσα αξία του συνόλου των τρεχουσών ή μελλοντικών υποχρεώσεων (αναλήψεων, εξοφλήσεων και επιβαρύνσεων) που έχουν συμφωνηθεί από τον πιστωτικό φορέα και τον καταναλωτή, υπολογίζεται σύμφωνα με τον μαθηματικό τύπο που εκτίθεται στο μέρος I του παραρτήματος I.

2. Κατά τον υπολογισμό του [ΣΕΠΕ], προσδιορίζεται το συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, χωρίς να συνυπολογίζονται τα έξοδα με τα οποία επιβαρύνεται ο καταναλωτής, εφόσον έχει παραβεί οποιαδήποτε από τις υποχρεώσεις του βάσει της σύμβασης πίστωσης, και τα επιπλέον της τιμής αγοράς έξοδα που οφείλει να πληρώσει κατά την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών, είτε αγοράζει επί πιστώσει είτε τοις μετρητοίς.

Τα έξοδα για την τήρηση λογαριασμού στον οποίο εγγράφονται ταυτόχρονα καταβολές και αναλήψεις, τα έξοδα για τη χρήση μέσου πληρωμής που επιτρέπει ταυτόχρονα τη διενέργεια καταβολών και αναλήψεων καθώς και τα λοιπά έξοδα τα σχετικά με καταβολές, περιλαμβάνονται στο συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, εκτός εάν το άνοιγμα του λογαριασμού είναι προαιρετικό και τα έξοδα του λογαριασμού έχουν προσδιορισθεί σαφώς και αυτοτελώς στη σύμβαση πίστωσης ή οιαδήποτε άλλη σύμβαση η οποία συνάπτεται με τον καταναλωτή.

3. Ο υπολογισμός του [ΣΕΠΕ] γίνεται σύμφωνα με το τεκμήριο ότι η σύμβαση πίστωσης εξακολουθεί να ισχύει για όλη τη συμφωνηθείσα διάρκειά της και ότι ο πιστωτικός φορέας και ο καταναλωτής εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τους όρους και κατά τις ημερομηνίες που έχουν καθορισθεί στη σύμβαση πίστωσης.

4. Για τις συμβάσεις πίστωσης που περιέχουν ρήτρες για τη δυνατότητα διακύμανσης του χρεωστικού επιτοκίου και, κατά περίπτωση, των επιβαρύνσεων που περιλαμβάνονται στο [ΣΕΠΕ], των οποίων όμως το ύψος δεν μπορεί να προσδιορισθεί επακριβώς τη στιγμή του υπολογισμού, το [ΣΕΠΕ] υπολογίζεται σύμφωνα με το τεκμήριο ότι το χρεωστικό επιτόκιο και τα λοιπά έξοδα παραμένουν σταθερά ως προς το αρχικό τους επίπεδο και ισχύουν μέχρι το τέλος της σύμβασης πίστωσης.

5. Εφόσον απαιτείται, το [ΣΕΠΕ] μπορεί να υπολογίζεται με τη χρήση των προσθέτων τεκμηρίων που καθορίζονται στο παράρτημα I.

Εφόσον τα τεκμήρια που καθορίζονται στο παρόν άρθρο και στο μέρος II του παραρτήματος I δεν επαρκούν για τον ενιαίο υπολογισμό του [ΣΕΠΕ] ή δεν είναι πλέον προσαρμοσμένα στην εμπορική κατάσταση της αγοράς, η Επιτροπή μπορεί να καθορίζει τα απαιτούμενα πρόσθετα τεκμήρια για τον υπολογισμό του [ΣΕΠΕ], ή να τροποποιεί τα υφιστάμενα. [...]»

9 Το παράρτημα I της οδηγίας 2008/48 καθορίζει, στο μέρος του I, τη βασική εξίσωση με την οποία προσδιορίζεται το ΣΕΠΕ. Σε αυτό διευκρινίζεται ότι το αποτέλεσμα του υπολογισμού της εν λόγω εξίσωσης εκφράζεται με ακρίβεια ενός δεκαδικού ψηφίου. Εάν το επόμενο δεκαδικό ψηφίο είναι μεγαλύτερο ή ίσο του 5, το πρώτο δεκαδικό ψηφίο αυξάνεται κατά τη μονάδα.

10 Το μέρος II του εν λόγω παραρτήματος I εκθέτει τα πρόσθετα κριτήρια για τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ, τα οποία έχουν ως εξής:

α) Εάν η σύμβαση πίστωσης δίνει στον καταναλωτή τη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής όσον αφορά τις αναλήψεις, θεωρείται ότι πραγματοποιείται πλήρης και άμεση ανάληψη του συνολικού ποσού της πίστωσης·

β) Εάν η σύμβαση πίστωσης δίνει γενικά στον καταναλωτή τη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής όσον αφορά τις αναλήψεις, αλλά επιβάλλει, μεταξύ των διαφόρων τρόπων ανάληψης, περιορισμό ως προς το ποσό και τη χρονική περίοδο, θεωρείται ότι το ποσό της πίστωσης αναλαμβάνεται κατά την πρώτη ημερομηνία που προβλέπεται στη σύμβαση και σύμφωνα με τα καθοριζόμενα όρια ανάληψης.

γ) Εάν η σύμβαση πίστωσης προβλέπει διαφορετικούς τρόπους ανάληψης με διαφορετικές επιβαρύνσεις ή χρεωστικά επιτόκια, θεωρείται ότι το συνολικό ποσό της πίστωσης αναλαμβάνεται με την υψηλότερη επιβάρυνση και χρεωστικό επιτόκιο που ισχύει για την κατηγορία των αναλήψεων που χρησιμοποιούνται συχνότερα στο πλαίσιο της εν λόγω κατηγορίας σύμβασης πίστωσης.

[...]

στ) Στην περίπτωση συμβάσεων πίστωσης πλην των υπεραναλήψεων και των πιστώσεων αόριστης διάρκειας που αναφέρονται στα κριτήρια των στοιχείων δ) και ε):

[...]

ii) εάν η ημερομηνία σύναψης της σύμβασης πίστωσης δεν είναι γνωστή, η ημερομηνία της αρχικής ανάληψης θεωρείται ότι είναι η ημερομηνία που έχει ως αποτέλεσμα το συντομότερο διάστημα μεταξύ της εν λόγω ημερομηνίας και της ημερομηνίας πρώτης πληρωμής που θα πραγματοποιήσει ο καταναλωτής.

[...]»

Το σλοβακικό δίκαιο

11 Ο *zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a rôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (νόμος 129/2010 περί συμβάσεων καταναλωτικής πίστης και λοιπών πιστώσεων και δανείων προς τους καταναλωτές και περί τροποποίησης ορισμένων άλλων νόμων), ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, σκοπεί στη μεταφορά της οδηγίας 2008/48 στη σλοβακική έννομη τάξη.

12 Το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο j, του νόμου αυτού προβλέπει τα εξής:

«Η σύμβαση πιστώσεως πρέπει να αναφέρει:

[...]

j) το [ΣΕΠΕ] και το συνολικό ποσό το οποίο υποχρεούται να καταβάλει ο καταναλωτής, υπολογιζόμενα κατά τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης πιστώσεως· αναφέρονται όλα τα τεκμήρια που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του εν λόγω επιτοκίου».

13 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«Η χορηγηθείσα καταναλωτική πίστωση θεωρείται ότι δεν υπόκειται σε τόκους και έξοδα σε περίπτωση κατά την οποία:

[...]

b) η σύμβαση καταναλωτικής πίστης δεν περιλαμβάνει τα στοιχεία που απαιτούνται βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 2, στοιχεία α έως κ, r και γ,

[...]

d) η σύμβαση καταναλωτικής πίστης δεν μνημονεύει προσηκόντως το [ΣΕΠΕ], με συνέπεια να ζημιώνεται ο καταναλωτής.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

14 Στις 4 Μαρτίου 2013 ο RN και η Home Credit συνήψαν σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης ποσού 3 359,14 ευρώ. Στη σύμβαση αναγραφόταν το ύψος των μηνιαίων δόσεων (89,02 ευρώ), το επιτόκιο (19,62 %) και το ΣΕΠΕ (με εύρος συντελεστή μεταξύ 21,5 % και 22,4 %). Η σύμβαση διευκρίνιζε επίσης ότι το ΣΕΠΕ εξηρτάτο από την ημερομηνία χορήγησης των κεφαλαίων στον RN και ότι θα του γνωστοποιούνταν μετά την ημερομηνία αυτή.

15 Επιπλέον, η σύμβαση προέβλεπε τις προθεσμίες καταβολής των δόσεων του δανείου και όριζε ότι η πρώτη δόση έπρεπε να καταβληθεί εντός ενός μηνός από την ημερομηνία χορηγήσεως των κεφαλαίων, ότι οι λοιπές δόσεις καταβάλλονταν τη 15η ημέρα εκάστου ημερολογιακού μήνα και ότι το δάνειο θα εξοφλείτο σε 60 μηνιαίες δόσεις.

16 Στις 2 Ιουλίου 2017 η Home Credit ενημέρωσε τον RN ότι αυτός είχε αποπληρώσει το σύνολο του δανείου, ήτοι είχε καταβάλει το ποσό των 5 291,24 ευρώ.

- 17 Εντούτοις, ο RN άσκησε κατά της Home Credit αγωγή για την απόδοση των αχρεωστήτως καταβληθέντων, λόγω του ότι το δάνειο θα έπρεπε να θεωρηθεί άτοκο και μη συνεπαγόμενο έξοδα, δεδομένου ότι το ΣΕΠΕ είχε καθοριστεί στη σύμβαση όχι με έναν συγκεκριμένο συντελεστή, αλλά με εύρος συντελεστή το οποίο παραπέμπει σε κατώτατο και ανώτατο επιτόκιο. Ως εκ τούτου, ο RN, εκτιμώντας ότι όφειλε να καταβάλει μόνον το ποσό που αντιστοιχούσε στο κεφάλαιο του δανείου, ήτοι 3 359,14 ευρώ, ζήτησε την επιστροφή του ποσού των 1 932,10 ευρώ λόγω αδικαιολόγητου πλουτισμού.
- 18 Το αίτημα αυτό απορρίφθηκε από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το δάνειο που χορήγησε στον RN η Home Credit ήταν καταναλωτικό δάνειο και ότι η σχετική δανειακή σύμβαση περιελάμβανε όλα τα στοιχεία που απαιτούνται από το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νόμου 129/2010. Το ως άνω δικαστήριο έκρινε επίσης ότι δεν ήταν απαραίτητο η σύμβαση να προσδιορίζει ρητώς το ΣΕΠΕ με αναφορά σε έναν συγκεκριμένο συντελεστή και ότι θα ήταν δυσανάλογη η επιβολή κυρώσεων σε βάρος του δανειστή, αν κρινόταν ότι το δάνειο θεωρείται ότι δεν υπόκειται σε τόκους και έξοδα, για τον λόγο και μόνον ότι το ΣΕΠΕ εκφράζεται με εύρος συντελεστή μεταξύ δύο τιμών (ανώτατης-κατώτατης τιμής).
- 19 Δεδομένου ότι ο RN άσκησε έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, το δικαστήριο αυτό διερωτάται αν ο καθορισμός του ΣΕΠΕ με αναφορά σε τέτοιο εύρος συντελεστή είναι αντίθετος προς την οδηγία 2008/48.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι η Home Credit υποστήριξε ότι η σύμβαση πιστώσεως είχε συναφθεί τηλεφωνικώς και ότι ο ενάγων διέθετε 35 ημέρες για να αποδεχθεί ή να απορρίψει την προσφορά συμβάσεως πιστώσεως. Για τον λόγο αυτό η Home Credit δεν ήταν σε θέση να καθορίσει με ακρίβεια την ημερομηνία χορηγήσεως των κεφαλαίων από την οποία εξηρτάτο το ΣΕΠΕ.
- 21 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το επιχείρημα αυτό φαίνεται ελάχιστα πειστικό υπό το πρίσμα των κριτηρίων του παραρτήματος I, μέρος II, της οδηγίας 2008/48, ιδίως εκείνων που προβλέπονται στα στοιχεία α', γ' ή στ' του μέρους αυτού. Η μη γνώση της ημερομηνίας χορηγήσεως των κεφαλαίων δεν απαλλάσσει τον πιστωτικό φορέα από την υποχρέωση να προσδιορίσει το ΣΕΠΕ με αναφορά σε συγκεκριμένο ποσοστό, το οποίο να εκφράζεται με μία μόνον τιμή.
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Krajský súd v Trnave (περιφερειακό δικαστήριο Trnava, Σλοβακία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 10, [παράγραφος 2], στοιχείο ζ', της οδηγίας [2008/48] την έννοια ότι η σύμβαση καταναλωτικής πίστης πληροί τις προβλεπόμενες από την εν λόγω διάταξη προϋποθέσεις σε περίπτωση που το [ΣΕΠΕ] προσδιορίζεται σε αυτή με αναφορά όχι σε ένα συγκεκριμένο ποσοστό, αλλά σε εύρος συντελεστή μεταξύ δύο τιμών (ανώτατης-κατώτατης τιμής);»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 23 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στο να εκφράζεται, σε σύμβαση καταναλωτικής πίστης, το ΣΕΠΕ όχι με έναν συγκεκριμένο συντελεστή, αλλά με εύρος συντελεστή το οποίο παραπέμπει σε κατώτατο και ανώτατο επιτόκιο.
- 24 Επισημαίνεται ότι η μνεία του ΣΕΠΕ υπό τη μορφή εύρους συντελεστή μεταξύ δύο τιμών δεν συνάδει προς το γράμμα διαφόρων διατάξεων της οδηγίας 2008/48, ιδίως των άρθρων 3 και 19, ούτε προς την οικονομία της οδηγίας αυτής. Συγκεκριμένα, από τις εν λόγω διατάξεις προκύπτει ότι το ΣΕΠΕ πρέπει να εκφράζεται σε ποσοστό επί τοις εκατό, με αναφορά σε συγκεκριμένο αριθμό.

- 25 Συνακόλουθα, αφενός, το άρθρο 3, στοιχείο θ', της οδηγίας 2008/48, το οποίο ορίζει το ΣΕΠΕ υπό την έννοια ότι αυτό αντιστοιχεί στο «συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή, εκφραζόμενο ως ετήσιο ποσοστό του συνολικού ποσού της πίστωσης», επιβάλλει τον καθορισμό συγκεκριμένου ποσοστού.
- 26 Αφετέρου, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, σε συνδυασμό με το παράρτημα Ι, μέρος Ι, αυτής προκύπτει ότι το ΣΕΠΕ υπολογίζεται σύμφωνα με τον μαθηματικό τύπο που περιλαμβάνεται στο εν λόγω παράρτημα και πρέπει να αντανακλά, με ακρίβεια ενός δεκαδικού ψηφίου, το σύνολο των τρεχουσών ή μελλοντικών υποχρεώσεων που έχουν συμφωνηθεί από τον πιστωτικό φορέα και τον καταναλωτή. Επιπλέον, η παράγραφος 5, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω άρθρου 19 αναφέρει ότι το ΣΕΠΕ πρέπει να υπολογίζεται κατά τρόπο ενιαίο. Όπως ορθώς παρατήρησε η Σλοβακική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η τήρηση των εν λόγω επιταγών δεν μπορεί παρά να καταλήξει σε συγκεκριμένο αποτέλεσμα, εκφραζόμενο με ακρίβεια ενός δεκαδικού ψηφίου.
- 27 Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τον σκοπό που επιδιώκει η οδηγία 2008/48 και από τη λειτουργία που επιτελεί το ΣΕΠΕ στο πλαίσιο του συστήματος που η οδηγία καθιερώνει.
- 28 Συναφώς, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι η οδηγία 2008/48 θεσπίστηκε με τον διττό σκοπό της διασφάλισης υψηλού και ισοδύναμου επιπέδου προστασίας των συμφερόντων όλων των καταναλωτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της διευκόλυνσης της δημιουργίας αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς στον τομέα της καταναλωτικής πίστης (απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, Rohotonost, C-331/18, EU:C:2019:665, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Από την αιτιολογική σκέψη 19 της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι σκοπός της είναι, μεταξύ άλλων, να εξασφαλίσει ότι παρέχεται στον καταναλωτή, πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης, επαρκές ενημερωτικό υλικό, όσον αφορά ειδικότερα το ΣΕΠΕ που ισχύει σε ολόκληρη την Ένωση, προκειμένου αυτός να μπορεί να συγκρίνει τα σχετικά επιτόκια.
- 29 Το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να υπογραμμίσει ότι, για τον καταναλωτή, το ΣΕΠΕ έχει ουσιώδη σημασία ως συνολικό κόστος της πιστώσεως, εκφραζόμενο υπό τη μορφή επιτοκίου υπολογιζόμενο βάσει ενιαίου μαθηματικού τύπου. Πράγματι, το επιτόκιο αυτό επιτρέπει στον καταναλωτή να εκτιμά, από οικονομικής απόψεως, την έκταση των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η σύναψη της συμβάσεως πιστώσεως (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Απριλίου 2016, Radlinger και Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, σκέψη 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, σκέψη 66 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, καθώς και της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, σκέψη 64).
- 30 Στο πλαίσιο αυτό, η υποχρέωση ενημέρωσης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48, βάσει της οποίας η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει, με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο, το ΣΕΠΕ, συμβάλλει στην επίτευξη των επιδιωκόμενων από την οδηγία αυτή σκοπών (πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, Rohotonost, C-331/18, EU:C:2019:665, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), ειδικότερα του σκοπού της διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών.
- 31 Διαπιστώνεται ότι, αν επιτρεπόταν να προβλεφθεί, στο πλαίσιο συμβάσεως πιστώσεως, ότι το ΣΕΠΕ μπορεί να εκφράζεται με αναφορά όχι σε έναν συγκεκριμένο συντελεστή, αλλά σε εύρος συντελεστή το οποίο παραπέμπει σε κατώτατο και ανώτατο επιτόκιο, δεν θα πληρούνταν το κριτήριο περί σαφούς και ευσύνοπτου προσδιορισμού που προβλέπει το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48. Πλην όμως, το κριτήριο αυτό είναι ουσιώδες προκειμένου ο καταναλωτής να είναι σε θέση, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 31 της ως άνω οδηγίας, να γνωρίζει τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τη σύμβαση πιστώσεως. Πράγματι, η προσφυγή σε ένα τέτοιο εύρος συντελεστή ενδέχεται όχι μόνο να καταστήσει δυσχερέστερη την εκτίμηση του συνολικού κόστους της πιστώσεως, αλλά και να παραπλανήσει τον καταναλωτή ως προς το πραγματικό περιεχόμενο της δεσμεύσεώς του.

- 32 Πρέπει να προστεθεί ότι δεν ασκεί συναφώς επιρροή το γεγονός, στο οποίο αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, ότι ορισμένες πληροφορίες, μεταξύ των οποίων η ημερομηνία αναλήψεως της πιστώσεως ή ακόμη η ημερομηνία συνάψεως της συμβάσεως, δεν είναι γνωστές στον δανειστή όταν αυτός υποβάλλει στον καταναλωτή προσφορά για τη σύμβαση πιστώσεως.
- 33 Πράγματι, η οδηγία 2008/48 προβλέπει, στο παράρτημα I, μέρος II, πρόσθετα κριτήρια που προορίζονται να διευκολύνουν τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ στην περίπτωση που ορισμένα στοιχεία δεν είναι γνωστά ή όταν δεν είναι δυνατόν, για άλλους λόγους, να προσδιοριστούν τα στοιχεία αυτά.
- 34 Συνακόλουθα, όταν δεν είναι γνωστή η ημερομηνία της αναλήψεως της πιστώσεως, ο δανειστής έχει στη διάθεσή του τα πρόσθετα κριτήρια που προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στο παράρτημα I, μέρος II, στοιχεία α' έως γ', της οδηγίας 2008/48 για τον ακριβή υπολογισμό του ΣΕΠΕ. Ομοίως, όταν δεν είναι γνωστή η ημερομηνία συνάψεως της συμβάσεως, το παράρτημα I, μέρος II, στοιχείο στ', σημείο ii, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι η ημερομηνία της αρχικής αναλήψεως θεωρείται ότι είναι η ημερομηνία που έχει ως αποτέλεσμα το συντομότερο διάστημα μεταξύ της εν λόγω ημερομηνίας και της ημερομηνίας πρώτης πληρωμής που θα πραγματοποιήσει ο καταναλωτής.
- 35 Κατά συνέπεια, λόγω ιδίως των ως άνω κριτηρίων που αποσκοπούν στη διευκόλυνση του υπολογισμού του ΣΕΠΕ κατά τρόπο ενιαίο, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο καθορισμός του ΣΕΠΕ με αναφορά σε έναν συγκεκριμένο συντελεστή δεν είναι δυνατός ή είναι υπερβολικά δυσχερής, όταν τέτοια στοιχεία δεν είναι γνωστά.
- 36 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στο να εκφράζεται, σε σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης, το ΣΕΠΕ όχι με έναν συγκεκριμένο συντελεστή, αλλά με εύρος συντελεστή το οποίο παραπέμπει σε κατώτατο και ανώτατο επιτόκιο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 37 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/90/ΕΕ της Επιτροπής, της 14ης Νοεμβρίου 2011, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στο να εκφράζεται, σε σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης, το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο όχι με έναν συγκεκριμένο συντελεστή, αλλά με εύρος συντελεστή το οποίο παραπέμπει σε κατώτατο και ανώτατο επιτόκιο.

(υπογραφές)